

ØSTFOLD BONDELAG

Næringspolitisk
Postboks 9354 Grønland
0135 OSLO
Norge

Vår saksbehandler
Camilla Grefslø
+47 93 41 59 45

Vår dato
13.03.2015
Deres dato

Vår referanse
14/01233-1
Deres referanse

Innspill til jordbruksforhandlingene 2015 Østfold Bondelag

Innspillet er basert på fylkestyrets behandlinger av dette 26. februar og 10. mars 2015. Østfold Bondelag har mottatt innspill fra felles korn- og miljøutvalg og grøntutvalg med Akershus Bondelag, samt innspill fra 17 lokallag, og 10 produsentlag, avlslag og organisasjoner. Innspillet er bygd opp etter mal fra Norges Bondelag.

Innledning:.....	2
1. Oppsummering over de mest prioriterte tiltakene	3
Bakgrunn og forutsetninger	5
2. Pris, herunder korn / kraftfôr	6
3. Budsjettoverføringer	6
4. Forenkling.....	7
5. Miljø- og klimavirkemidler	7
6. Økologisk landbruk	9
7. Rekruttering og velferd.....	9
8. Investeringer og kapitaltilgang	10
9. Melk.....	11
10. Kjøtt og egg	12
11. Grønnsaker, frukt og potet.....	13
12. Korn.....	14
13. Erstatningsordninger.....	16
14. Skatt / avgift / avskrivninger / fond.....	16
15. Annet	17

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:
Morstongveien 29
1850 SLITU
Østfold Bondelag
Bondelagets Servicekontor AS

Besøksadresse:
Morstongveien 29
1859 SLITU
Org.nr.: 939678670
Org.nr.: 985063001 MVA

Telefon:
69 89 81 50

Bankkonto: 8101.05.12891
Bankkonto: 8101.05. 91392

E-postadresse:
ostfold@bondelaget.no

Internett:
bondelaget.no/ostfold eller nettbonden.no

Innledning:

Østfold Bondelags innspill er utarbeidet i en situasjon hvor forrige års jordbruksforhandlinger endte i brudd på grunn av stor avstand mellom avtalepartene. Avstanden skyldtes størrelsen på inntektsramma (150 mill. kroner), fordeling av tilskuddene og forslag til å endre flere av strukturvirkemidlene.

Bruddet førte til stor politisk oppmerksomhet, og endte med at regjeringspartiene og støttepartiene, KrF og Venstre, inngikk et forlik, som innebar en påplussing på 250 mill. kroner på ramma. I forliket skriver samarbeidspartiene følgende: *”Samarbeidspartiene viser til at avtalepartene i Samarbeidsavtalen var enige om at avtaleinstituttet i landbruket opprettholdes, at og at det skal legges vekt på forutsigbarhet og reformer som kan gi økt lønnsomhet. Samarbeidspartiene understreker at forhandlingsinstituttet ligger fast, og at det for kommende oppgjør er avgjørende at instituttet ikke undergraves. Framtidige oppgjør bør følge vanlig praksis ved at Stortinget slutter seg til landbruks- og matdepartementets proposisjon om jordbruksoppjøret, og ikke er gjenstand for forhandlinger i Stortinget. Samarbeidspartiene er enige om at statens tilbud til fremtidige jordbruksoppgjør skal være i tråd med de føringene som ligger til grunn i innstillingen til dette årets jordbruksoppgjør og innstilling 8 S (2013-2014).”*. Det ble dermed historisk at Stortinget gikk inn og gjorde endringer i regjeringas tilbud.

En samla næringskomité skriver i sin innstilling til statsbudsjettet 2015 (Inst. 8 S (2014-2015)): *Det er et mål at norsk landbrukspolitikkk skal stimulere til økt matproduksjon, med intensjon om økt selvforsyning, blant annet av hensyn til norske forbrukere og av beredskapshensyn.*

Østfold Bondelags uttalelse vil derfor ta utgangspunkt i at hovedtrekkene i disse signalene og at hovedtrekkene i Stortingsmelding nr. 9 (2011-2012) om økt matproduksjon videreføres. Østfold Bondelag vil understreke betydningen av gode inntektsmuligheter for å nå de ambisiøse målene for norsk landbruk. Hovedutfordringen med hensyn til å øke selvforsyningen handler hovedsakelig om å øke norsk fôrkornproduksjon. I Østfold, som i de andre fylkene rundt Viken, har kornproduksjonen de siste årene gått ned. I perioden 2000 til 2014 viser produksjonstilskuddsstatistikken at nedgangen har vært på hele 10,3 % i vårt fylke. En tydelig satsing på å heve kornøkonomien må til, om denne utviklingen skal snus. Med politisk vilje og friske midler kan målet nås.

1. Oppsummering over de mest prioriterte tiltakene

En samla næringskomité skriver i sin innstilling til statsbudsjettet 2015 (Inst. 8 S (2014-2015)): *Det er et mål at norsk landbrukspolitikk skal stimulere til økt matproduksjon, med intensjon om økt selvforsyning, blant annet av hensyn til norske forbrukere og av beredskapshensyn.* Østfold Bondelags uttalelse vil derfor ta utgangspunkt i disse signalene og at hovedtrekkene i Stortingsmelding nr. 9 (2011-2012) om økt matproduksjon videreføres.

Østfold Bondelag vil understreke betydningen av gode inntektsmuligheter for å nå de ambisiøse målene for norsk landbruk. Hovedutfordringen med hensyn til å øke selvforsyningen handler hovedsakelig om å øke norsk førkornproduksjon. I Østfold, som i de andre fylkene rundt Viken, har kornproduksjonen de siste årene gått ned. I perioden 2000 til 2014 viser produksjonstilskuddsstatistikken at nedgangen har vært på hele 10,3 % i vårt fylke. En tydelig satsing på å heve kornøkonomien må til, om denne utviklingen skal snus. Med politisk vilje og friske midler kan målet nås.

Ut i fra målet om økt matproduksjon prioriterer Østfold Bondelag følgende tiltak:

1. Det er særlig **kornøkonomien** som må løftes, men en økning her må også veies opp mot økonomien i de kraftfôrkrevende produksjonene. Prisnedskrivningstilskudd er avgjørende for å oppnå økt matproduksjon. Selv om dette er en kostbar ordning, så vil den direkte bidra til økt matproduksjon.
2. Tilskuddsordninga for **drenering** må fortsette som en langsiktig ordning. Støttenivået må dobles for å få ønsket effekt av ordningen.
3. Stimuleringstiltak som fører til økt produksjon av **storfekjøtt** hos både ammeku- og melkeprodusenter, særlig i marginale områder. Det innførte kvalitetstilskuddet på kr 3,70 bør økes til kr 5,50 per kg.
4. **Velferdsordningene** må styrkes, noe som er et viktig element i forhold til rekruttering til næringa. Østfold Bondelag ønsker her å særlig prioritere tidligpensjonsordninga, avløsertilskuddet for ferie og fritid og tilskudd til sjukdomsavløsning og fødsel mv.
5. Økt fokus på **forskning** og utvikling, og da særlig innenfor sortsutvikling og plantevern, både innenfor korn- og grøntproduksjonene.
6. En fondsavsetningsordning for jordbruket må på plass. Østfold Bondelag vil innføre et **”Jordfond”** av modell av Skogfondet, der det kan avsettes midler til framtidige investeringer i jordveien, som kalking, grøfting, større vedlikehold av hydrotekniske anlegg og nydyrking.
7. **Omsetningsregionene for melk** må beholdes som i dag. Dersom regionene blir større, må områder som har like produksjonsmuligheter slås sammen.

Målpriser:

- a. Østfold Bondelag prioriterer særlig et løft på kornprisen, og foreslår en målprisøkning på 40 øre per kg korn
- b. Økt innenlands produksjon av protein er ønskelig og nødvendig. Østfold Bondelag vil derfor øke målprisen på oljefrø og erter med 50 øre per kg
- c. Målprisen på melk må dekke kostnadsveksten. Østfold Bondelag vil derfor heve målprisen på melk med 15 øre per liter
- d. Svin er i dag i markedsbalanse etter flere år med overproduksjon. Ved økning i kraftfôrpreisene må dette kompenseres med økt målpris på svin med kr 1,00 per kg
- e. Målprisene for frukt, bær og grønnsaker økes med 3 % og poteter økes med 20 øre per kg

Forenklinger:

Østfold Bondelag er for forenklinger som ikke medfører rekanalisering eller store strukturendringer. Østfold Bondelag mener at:

- a. Driftstilskudd for melk ikke bør gis til foretak med færre enn 5 kyr, og at distriktselementet i denne ordninga bør overføres til distriktstilskudd for melk
- b. Østfold Bondelag mener det laveste intervallet for husdyrtilskudd for melkeku bør endres fra 1-16 og 17-25 kyr til 1-25 kyr. Dette vil være en forenkling, samtidig som den reflekterer mer dagens gjennomsnittsbetsetning
- c. Det er betydelig underskudd av storfekjøtt i Norge. For å stimulere til satsing og etablering av ammekuproduksjon, samt en økt kvalitetsframføring av kvige, ku og okser, foreslår Østfold Bondelag en harmonisering av sonene for distriktstilskudd for kjøtt på Østlandet.

Bakgrunn og forutsetninger

I Østfold brukes hele 19 prosent av arealet til jordbruksareal. Østfold har store produksjoner innenfor alle av norsk landbruks viktige produkter; korn, kjøtt, egg, melk, grønt og bær. Det gjør at fylket har en variert og sammensatt næringsmiddelindustri med stor foredling fra alle sektorer med unntak av melk, som hovedsakelig foredles på Kalbakkenanlegget til Tine.

Østfold har 19 prosent av norsk fjørfeproduksjon, ned fra 22 prosent i 2006. Til tross for vekst på 40 prosent i volum er dette ikke nok til å holde fylkets andel. Men fylket er fortsatt størst i Norge på fjørfe. Situasjonen for gris (7,4 prosent) og egg (12 prosent) er mer stabil. Melke- og storfekjøttproduksjonen utgjør henholdsvis 2 og 3 prosent av Norges totale produksjon. Økologisk produksjon i fylket utgjør en stor andel av total norsk produksjon særlig i egg- (40 prosent), grønnsaks- (30 prosent), korn- (17 prosent) og melkeproduksjon (10 prosent).

I rapporten ”Jordbruks- og matindustrifylket Østfold – variert produksjon og høy foredling” (Agri Analyse, 2013) framkommer det at Østfoldjordbruket har om lag 2 000 arbeidsplasser i primærnæringa og 3 700 arbeidsplasser i foredlingsindustrien. Foredlingsindustrien i Østfold har ligget stabilt de siste 12 åra, mens antall øvrige industriarbeidsplasser har falt med omlag 25 prosent. Østfold er det fylket i Norge med nest størst foredlingsindustri målt i antall arbeidsplasser. Antar man en sysselsettingsmultiplikator på 1,5 på grunnlag av andre tidligere beregninger, generer Østfolds jordbruk og næringsmiddelindustri like under 8 500 arbeidsplasser, eller 6,3 prosent av totalt antall sysselsatte i fylket.

I primærjordbruket derimot faller sysselsettingen på linje med landet generelt. Også arealavgangen i jordbruket er som landet ellers - ca. 4 prosent siden årtusenskiftet og nedgang på 10 prosent av kornarealet. **Men Østfolds andel av norsk kornproduksjon er rimelig stabil med om lag 20 prosent av Norges totale produksjon.** Men det skal understrekes at Norges og Østfolds totale kornproduksjon er fallende – og matkornandelen har gått ned de siste årene.

Fallet i andeler på fjørfekjøttproduksjonen er uheldig, ikke minst fordi det store kornarealet også trenger mest mulig husdyrgjødsel. **Kornproduksjonen i Østfold har hatt en dramatisk nedgang i areal og foretak, og avlingene har vært lave de siste årene.** Ikke bare vanskeliggjør det målet i landbruks- og matmeldinga, men i motsetning til de andre produksjonene er det geografisk begrenset hvor man kan produsere korn, og spesielt matkorn, i dette landet. Kornareal er derfor særlig viktige også i nasjonal sammenheng.

Situasjonen for drenering og investeringer i jordveien vil videre være helt avgjørende for å sikre økt produktivitet i gras-, korn- og grøntproduksjonene framover. På nasjonalt nivå er det nødvendig å heve omfanget og utvide bruken av investeringsvirkemidler for å fornye lager- og tørkekapasitet i kornproduksjon, og for å sikre melkeproduksjon og å øke grasbasert kjøttproduksjon. Investeringsvirkemidlene nasjonalt må styrkes vesentlig skal den nasjonale produksjonen økes og næringsmiddelindustrien sikres. Østfold må få sin andel av dette. Dessuten bør man se på årsaker og virkemidler for å snu fallende trender i kraftfôrbasert produksjon.

Den totale verdiskapningen av jordbruks- og næringsmiddelindustrien i Østfold består av 8 500 sysselsatte (inkludert ringvirkninger), med en omsetning på til sammen 2,8 milliarder kroner i jordbruket og anslått omsetning på om lag 11 milliarder kroner i næringsmiddelindustrien. Å øke jordbruksproduksjon i Østfold er viktig for å bevare både matindustri og sysselsetting i fylket.

2. Pris, herunder korn / kraftfôr

Østfold Bondelag prioriterer særlig et løft på kornprisene.

Det er viktig at markedsregulator klarer å ta ut målprisene i markedet. **Østfold Bondelags vurderinger rundt pris er omtalt under de ulike produksjonene.**

3. Budsjettoverføringer

Styret i Østfold Bondelag prioriterer:

- **Prisnedskrivning:** Det forutsettes at prisnedskrivningen på korn minst videreføres på dagens nivå, og at et løft i kornprisen må kompenseres i størst mulig grad med prisnedskrivning
- **Velferdsmidlene:** Satsene må økes innenfor rammen. Særlig er det viktig å prioritere tidligpensjonsordninga og avløsertilskudd for ferie og fritid for å sikre rekruttering til næringa
- **Øke rammen for investeringstilskudd og rentestøtte**
- **Økte midler til forskning, rådgivning og kompetanseheving**
- **Frakttilskudd** er viktig for å sikre et landbruk over hele landet
- **Innretning på virkemidlene:** Østfold Bondelag ønsker en strukturprofil på tilskudd som reflekterer den faktiske strukturen i Østfold-jordbruket
- Selv om budsjettmidler hovedsakelig brukes for å jevne ut forskjeller i inntektsmuligheter i de grovfôrbaserte produksjonene, er det viktig å merke seg at fjørfeproduksjon og svinproduksjon utvilsomt bidrar til heltids sysselsetting i kombinasjon med planteproduksjon på mange Østfoldbruk. I disse produksjonene brukes det i dag svært lite budsjettmidler. **Østfold Bondelag mener derfor at det bør brukes budsjettmidler også til kraftfôrbaserte produksjoner, både som husdyrtilskudd (struktureffekt), prisnedskrivning og kostnadsreduserende tilskudd**

4. Forenkling

Østfold Bondelag er for forenklinger som ikke medfører rekanalisering eller store strukturendringer. Østfold Bondelag mener at:

- Driftstilskuddet bør ikke gis til melkebruk under 5 kyr, og distriktselementet i denne ordninga bør overføres til distriktstilskudd melk
- **Østfold Bondelag mener det laveste intervallet for husdyrtilskudd for melkeku bør endres** fra 1-16 og 17-25 kyr til 1-25 kyr. Dette vil være en forenkling, samtidig som den reflekterer mer dagens gjennomsnittsbetsetning
- Det er betydelig underskudd av storfekjøtt i Norge. For å stimulere til satsing og etablering av ammekuproduksjon, samt en økt kvalitetsframfôring av kvige, ku og okser, foreslår Østfold Bondelag en harmonisering av sonene for distriktstilskudd for kjøtt på Østlandet. Med dagens mekaniserings- og høstemetoder er det minimale driftsforskjeller, og det skulle være unødvendig å sende kalven ut av Østfold for framfôring.

5. Miljø- og klimavirkemidler

Østfold Bondelag mener:

Miljøutfordringene i Østfold er store. Fylket hører inn under vannregion Glomma hvor det er vannområder med store vannkvalitetsproblemer og ambisiøse mål for forbedring av vannkvaliteten, blant annet ved hjelp av miljøtiltak i landbruket.

I denne situasjonen er vi opptatt av at tiltakene vi setter inn er målrettet og gir tilstrekkelig miljøgevinst. Vi mener det må kanaliseres midler til forskning på målretting av tiltak, slik at landbrukets miljøbidrag blir bestående av de mest kostnadseffektive tiltakene som samtidig gir minst mulig begrensninger i matproduksjonen. Vi forutsetter at økt norsk matproduksjon forblir et av de meste sentrale målene i landbrukspolitikken og legger klare føringer for miljøinnsatsen.

Regionalt miljøprogram dreier seg i stor grad om å begrense avrenningen fra landbruket gjennom å utelate høstpløying. Tilskuddene skal kompensere for ulempene ved å utelate høstpløyinga, men mange erfarer at de ikke oppveier kostnadene med seinere såtid, mer soppsjukdom, økt bruk av plantevernmidler og seinere innhøsting. Derfor må RMP-potten økes slik at de som er miljøbevisste ikke taper penger.

- **Dreneringstilskudd** ble innført i 2013. Det er stort behov for grøfting i vårt fylke. Østfold Bondelag mener at dagens sats på kr 1 000 per dekar er for lav i forhold til grøftekostnadene. For å sikre den betydelige oppgraderingen av grøfter som det er behov for, mener Østfold Bondelag at **tilskuddsatsen for drenering bør doubles til kr 2 000 per dekar. Det må gis produksjonstilskudd i år hvor det dreneres i vekstsesongen.** For å øke matproduksjonen må tilskuddet også kunne gis til arealer som skal nydyrkes eller som ikke tidligere har blitt grøftet.

Vår dato
13.03.2015

Vår referanse
14/01233-1

- **SMIL-midlene:** I Østfold er kommunenes andel av SMIL-midler svært liten. Med så små midler som kommunene har, vil de ikke være i stand til å satse offensivt for å bøte på miljøutfordringene. **Vi mener derfor at potten må økes. Det er viktig at en prioriterer bruk av SMIL-midler til gjødsellager, fangdammer, hydrotekniske anlegg og til stell av kulturlandskapet.** Vi mener videre at **SMIL-midlene også kan gis til miljøvennlige investeringer** – se dansk modell. Eksempler kan være; slangespreder til husdyrgjødsel, N-sensor eller miljøvennlig spesialutstyr i grøntsektoren. Dette kan være et målrettet verktøy for å sikre måloppnåelse i klimamålet og vanddirektivet. Dersom SMIL-midlene forsvinner og går inn i andre ordninger, er det viktig at de øremerkes til tiltak som nevnt over.
- **Regionalt miljøprogram (RMP):** Arbeidsgruppa for ”Helhetlig gjennomgang av miljøvirkemidler i jordbrukspolitikken” mener at vannmiljøtiltaka i RMP-ordningene har bidratt til å målrette virkemidlene etter resipienttilstand og erosjonsrisiko. Gruppa mener det kan være behov for enda strammere prioritering mot de mest sårbare og utsatte vannområdene. Gruppa foreslår blant annet å utvikle RMP-tilskudd til:
 - lett høstharving (gis bare til erosjonsrisikoklasse 2)
 - tilskudd til utsatt omlegging av eng (kun i prioriterte vannområder)
 - tilskudd til jordarbeidingstiltak på arealer i lavere erosjonsklasser innen nedbørsfelt der vassdraget ikke er sårbart

Østfold Bondelag deler arbeidsgruppas syn på at RMP-virkemidlene kan forenkles og prioriteres til arealer i høy erosjonsrisikoklasse i sårbare vassdrag, men er uenige i å fjerne tilskudd til lett høstharving. Lett høstharving er positivt som et alternativ til høstpløying og kan redusere behovet for kjemisk ugrasbekjempelse.

- **Tiltak for å redusere beiteskader av gjess** – Denne er lagt inn under RMP, det er viktig at RMP potten økes også i år, og at **flere fylker kan få dra nytte av ordningen.** Fylkene fra Østfold og langs kysten må inn i ordninga! Mange bønder opplever i dag betydelige tap, og kvalitetsforringelse på særlig gras- og grønnsaksavlinger pga beitende gjess. Det må synliggjøres fra forhandlingsutvalget at behovet vil være økende fremover, både til forskning og tiltak.
- **Informasjons- og utviklingstiltak:** Potten må økes, men det er viktig at midlene kanaliseres til miljørådgiving hos den enkelte bonde. Det må til en storstilt felles kompetanseheving for å få disse planene på plass. Vi ser at i de tilfeller hvor landbruket og forvaltningen har jobbet sammen for å oppnå resultater er også effektene best. Erfaringer viser at informasjon og kunnskap gir motivasjon.
- **Gras på erosjonsutsatte områder:** Miljømessig har jordbrukspolitikken de siste årene gitt store utfordringer på erosjonsutsatte områder på Østlandet. For å bedre miljøarbeidet er det viktig å stimulere til økt andel grasproduksjon på disse områdene. Gras hindrer avrenning og er et bra miljøtiltak både mht. vannmiljø, klima og kulturlandskap. **For å nyttiggjøre seg disse naturressursene må det legges til rette for økonomisk lønnsomme produksjoner basert på grasproduksjon, også i sentrale strøk.**

Vår dato
13.03.2015

Vår referanse
14/01233-1

- **Husdyrgjødsel:** Østfold har stort spredeareal i forhold til mengde husdyrgjødsel. Lokalt kan det likevel være utfordringer knyttet til optimal miljømessig og agronomisk utnyttelse av gjødsla. Husdyrgjødsel bør brukes i vekstsesong og mange bruk har for liten lagerkapasitet. **Midler til utvidet lagerkapasitet må derfor prioriteres.**

6. Økologisk landbruk

Det er stor enighet om at marked og etterspørsel på økologiske varer må samstemmes bedre. Vi mener at markedets kjøpsvilje må være bestemmende for hvor mye man skal satse på økologisk landbruk. Målet må være å dekke markedets etterspørsel, for å motvirke import. I følge Økologisk Norge er det nå en positiv markedsutvikling for økologiske produkter. Samtidig viser utviklingen en reduksjon i karensareal og økologisk godkjent areal. Dette innebærer at en stadig større andel av etterspørselen etter økologiske produkter dekkes gjennom import.

- Ved en ytterligere stimulering av økologisk produksjon må dette gjøres på selve produksjonen (kg vare), og ikke på antall dyr eller areal
- Staten må ha som mål å kjøpe minimum 15 % norskproduserte økologisk matvarer til sine kantiner og storkjøkken, enten disse drives av det offentlige eller private
- Vi ønsker at det ved bruk av utviklings- og forskningsmidler prioriteres satsing på produktutvikling og informasjonstiltak

7. Rekruttering og velferd

Østfold Bondelag mener at for å sikre rekrutteringa til næringa, må gode ordninger for tidligpensjon, avløsning til ferie og fritid og avløsning ved sjukdom og fødselspermisjon ligge til grunn. Østfold Bondelag prioriterer følgende ordninger:

1. **Tidligpensjonen er et viktig virkemiddel for å fremme generasjonsskifte.** Østfold Bondelag ønsker å øke satsene til **kr 110 000 for enbrukerpensjon og kr 170 000 for tobrukerpensjon**, da satsene på disse har stått stille i lang tid
2. **Avløsertilskuddet for ferie og fritid må følge kostnadsutviklingen, og økes til minimum kr 83 000**
3. **For å ta igjen tapt kostnadsutvikling bør tilskuddet per dag ved sykdomsavløsning økes til kr 1 785**
4. **Purkeringer må få avløserstøtte ut fra reell produksjon og ordninga må gjennomgås for satellitter i purkering.** Ordninga er ikke innrettet på en slik måte at den tar høyde for denne produksjonsformen. Vi opplever at det særlig er dagens telledato som slår skjevt ut. Forslag på løsning kan være: Lag en kolonne for antall

produserte kull i produksjonstilskudd søknaden, hvor antall kull produsert inneværende år blir ført opp. Deretter kan man dele antall kull på det som ”ei vanlig purke produserer” for eksempel 2,3. Eksempel= $270 \text{ kull} / 2,3 = 117 \text{ purker}$. Og så beregne avløsertilskudd ut i fra dette.

- 5. Innføring av ekstra utbetaling i februar.** Dette er særlig viktig for nyetablerte
- 6. Verv i organisasjoner bør regnes som næringsinntekt, ved tidligpensjon og sjukdomsavløsning (foreldrepermisjon) etc., og må ikke føre til avkorting**

8. Investeringer og kapitaltilgang

Lønnsomheten er utvilsomt en viktig faktor for rekruttering til norsk landbruk. Det er viktig at bonden er gründer, nytenkende, og utnytter de nærliggende mulighetene. Derfor er det viktig at det finnes investeringsvirkemidler og rentestøtte, slik at bønder, og særlig de unge, kan satse og lykkes med sin nytenking. Samtidig skal den tradisjonelle driften verdsettes og gi muligheter gjennom ordningene. Partnerskapet i Østfold har satt seg som mål at matproduksjonen i vårt fylke skal øke med 20 %. Økte investeringsvirkemidler må til for å oppnå dette målet.

- **Investeringsvirkemidler** - Det viktigste er å øke rammen for tilskudd i takt med kostnadsutviklingen. Østfold Bondelag ønsker også en betydelig økning av rentestøtta. Det er viktig at avtalepartene er svært tydelige og presise i forhold til at det er Fylkesmannen som skal forvalte midlene i samråd med næringsorganisasjonene via partnerskapet. Kunnskapen rundt at dette er politiske virkemidler må økes hos forvaltningen.
- **Østfold Bondelag mener at rentestøtteordninga må beholdes.** Dette er en billig ordning for Staten som gir god uttelling, tar toppen på risikoen
- Sesongen for norske lagringsgrønnsaker er mulig å forlenge med gode lager. Investeringsstøtte vil medvirke til at flere produsenter kan se seg råd til å investere i slike lager.
- **Rekrutterings- og kompetansemidlene (RK) må beholdes** og om mulig økes. Dette er midler direkte til kunnskapsøkning for landbruket. De er viktig å beholde og utvikle, men også her er det svært viktig at det kommer klart frem at næringsorganisasjonene skal delta i forvaltningen av midlene.
- **Bioenergi er og må være et satsingsområde for landbruket i tida fremover.** Landbrukets egen målsetting er å være fossilfritt innen 2030. Det er også viktig at det blir satt inn tilstrekkelig ressurser på forskning innen biogass for å sikre en mest mulig energi- og kostnadseffektiv foredling av innsatsmidlene. Rammevilkårene bør utformes slik at innsatsmidlene i størst mulig grad brukes lokalt for å redusere utslipp av transport så mye som mulig.
 - Gode rammevilkår for biogass som sikrer lokal utnyttig av husdyrgjødsel og biorest der det gir god miljøeffekt.

Vår dato Vår referanse
13.03.2015 14/01233-1

- Det bør særlig stimuleres til bruk av bioenergi i husdyrproduksjoner med stort oppvarmingsbehov, og til korntørkeanlegg.
- **Inn på tunet** – her har avtalepartene bidratt til at mye har kommet godt på plass i en voksende næring. Østfold Bondelag er opptatt av at:
 - Det må fortsatt være tiltak som stimulerer til at flere Inn på tunet-gårder tar i bruk kvalitetssikringssystemet.
 - Inn på tunet-næringa trenger ambassadører på kjøpersiden. Stimulerings-tiltak for igangsetting opp mot nye kjøpe- og kundergrupper er viktig.
- **Reiseliv** – den nasjonale potten er nå regionalisert. Vi er bekymret for om dette vil gå utover satsinger i de fylker som i utgangspunktet generelt har små pottes.
- **Utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv:** Østfold Bondelag er opptatt av at potten må beholdes på samme nivå som i dag. Denne ordninga er viktig å videreføre. Vi ser en særlig vekst i salget av matspesialiteter det siste året. Dette viser betydningen av at lokale matspesialiteter bidrar til å styrke forbrukerpreferanser for norsk mat.
- **Mat-navene er viktige kunnskapsformidlere og må beholdes.** Midler fra ordninga må i størst mulig grad komme primærleddet til gode.

9. Melk

Melkeproduksjon er en kostnads- og arbeidskrevende produksjon. Næringa har fortsatt et investeringsbehov. Melke- og storfeproduksjon er særlig viktig i forhold til kulturlandskap og utfordringene knyttet til vannmiljø.

- **Primært ønsker Østfold Bondelag å beholde dagens 18 produksjonsregioner. Sekundært mener Østfold Bondelag at regionene Østfold, Akershus/Oslo og Vestfold kan slås sammen til en omsetningsregion, ut i fra at disse regionene har relativt like forutsetninger for melkeproduksjon, og at de ikke vil føre til rekanalisering**
- **Målprisen på melk må heves med 15 øre per liter, for å dekke inn kostnadsveksten**
- **Det er viktig at det avsettes nødvendige midler til RÅK-ordninga, for å øke konkurransekraften for de ferdigproduktene som er omfattet av konkurranse fra import fra EU**
- **Driftstilskuddet bør ikke gis til melkebruk under 5 kyr, og distriktstilskuddet bør overføres til distriktstilskudd melk.**
- **Østfold Bondelag mener det laveste intervallet for husdyrtilskudd for melkeku bør endres fra 1-16 og 17-25 kyr til 1-25 kyr. Dette vil være en forenkling, samtidig som den reflekterer mer dagens gjennomsnittsbetsetning.**

Vår dato
13.03.2015

Vår referanse
14/01233-1

- **Arealtilskudd for gras** må ikke innrettes slik at det fører til en ekstensivering av produksjonen. Behovet for økt matproduksjon gjør at vi må sørge for at arealene blir brukt effektivt til mat- og fôrproduksjon. Via RMP-ordninga bør man premiere ytterligere dyrking av gras i erosjonsklasse 3 og 4.
- Østfold Bondelag er bekymret for misforholdet mellom grovfôr- og kraftfôrkostnadene. Østfold Bondelag mener at melkeproduksjonen i størst mulig grad bør baseres på grovfôr og beite, og at norskandelen i kraftfôret må økes
- **Beitetilskuddet** bør styrkes. Beiteandelen har blitt betydelig redusert de seinere åra i melkeproduksjonen. Ved å øke beitetilskuddet mener Østfold Bondelag at flere føreheter kan hentes fra denne ressursen og at kulturlandskapet holdes åpent.

10. Kjøtt og egg

Storfekjøtt

- Det er betydelig underskudd av storfekjøtt i Norge. For å stimulere til satsing og etablering av ammekuproduksjon, samt en økt kvalitetsframføring av kvige, ku og okser, foreslår Østfold Bondelag en opptrapping og harmonisering av sonene for distriktstilskudd for kjøtt på Østlandet. Med dagens mekaniserings- og høstemetoder er det minimale driftsforskjeller, og det skulle være unødvendig å sende kalven ut av Østfold for framføring.
- **Dyretilskudd:** Det innførte kvalitetstilskuddet på kr 3,70 bør økes til kr 5,50 per kg
- **Telledato:** Østfold Bondelag mener man her bør komme frem til en løsning som på en bedre måte viser antall dyr og slakt gjennom året. Dette vil bidra til en jevnere tilgang på slakt for foredlingsindustrien
- **Beitetilskuddet** bør styrkes. Ved å øke beitetilskuddet mener Østfold Bondelag at flere føreheter kan hentes fra denne ressursen og at kulturlandskapet holdes åpent.

Sau

Sauenæringa i Østfold er en liten næring i vårt fylke, og den opplever også et rovdyrpress. Produksjonen baseres i hovedsak på inngjerdede områder i innmark. Særlig er lam en ettertraktet vare, og sauen er en god landskapspleier. Det er viktig at økonomien i næringa gjør at det er lønnsomhet i å øke produksjonen.

- Østfold Bondelag krever dekning på inntil **80 % av totalkostnaden til rovviltgjerder**. Vi krever at det også gis tilskudd til vedlikehold.
- **Beitetilskuddet** bør styrkes. Ved å øke beitetilskuddet mener Østfold Bondelag at flere føreheter kan hentes fra denne ressursen og at kulturlandskapet holdes åpent.

Vår dato
13.03.2015

Vår referanse
14/01233-1

Svin

Etter flere år med overproduksjon er svineproduksjonen i dag tilnærmet i markedsbalanse. Østfold Bondelag mener det er viktig at konsesjonsgrensene på purker og slaktegris beholdes som i dag.

- Østfold Bondelag ønsker en vesentlig økning av målprisen på korn, med størst mulig bruk av prisnedskrivningstilskudd. Ved økning i kraftfôrprisene, må dette kompenseres med økt målpris på svin med kr 1,00 per kg
- Østfold Bondelag ønsker økt **husdyrtilskudd** på de første dyra. Østfold Bondelag mener det bør være en økning til **kr 1 000 per avlspurke, og kr 30 per slaktegris**

Fjorfekjøtt

Kylling og kalkun er ikke en del av markedsreguleringsystemet og lider av manglende sikkerhetsnett ved overproduksjon. På grunn av doblede konsesjonsgrenser fra 1. januar 2015, og negativ medieomtale om mattrygghet og bruk av narasin i kraftfôret til fjørfe, frykter Østfold Bondelag at dagens overproduksjon vil kunne vedvare. Det er viktig at det er samsvar mellom produksjon og etterspørsel, slik at man sikrer stabile priser.

- Øke prisnedskrivningstilskuddet for korn.
- Videreføre satser til biobrenselanlegg for å gjøre produsentene mindre avhengig av fossile energikilder.

Egg

Det har vært gjort betydelige investeringer i denne næringa de siste årene. Østfold Bondelag vil fremme forlag for å styrke eggproduksjonen:

- Prisnedskrivning av korn er viktig for denne næringa
- Tilskuddet for dyretall skal tilpasses dagens konsesjonsnivå på 7 500 verpehøner
- Tilskuddet til verpehøner økes til kr 15 per dyr
- Konsesjonsgrensene må opprettholdes

11. Grønnsaker, frukt og potet

Produksjonen i Østfold står for en stor del av verdiskapingen fra landbruket. Vi ser at potetnæringa står ovenfor store utfordringer, samt at plantevernmiddeletsituasjonen er prekær. Samtidig signaliseres det fra grossisthold store salgsøkninger de neste årene, og behov for flere produsenter.

Hovedprioriteringer:

- Østfold Bondelag er av den oppfatning at enhver reduksjon av toll vil svekke den norske produksjonen av potet, frukt, bær og grønt i Norge
- Målprisen økes med 3 % for frukt, bær og grønnsaker og 20 øre per kg for poteter
- Østfold Bondelag foreslår at det innføres et løpende tilskudd til 100 % produsenteide grønnsaks- og potetpakkerier, på lik linje med det som gis til produsenteide fruktpakkerier

Vår dato Vår referanse
13.03.2015 14/01233-1

- Plantevernmiddelavgiften må tilbakeføres til næringa, og nye plantevernmidler må komme raskere ut til bonden
- Det avsettes minimum 3 millioner kroner til forskning/utprøving av plantevernbekjempelse. Midlene bør øremerkes til småkulturer
- Øke overføringene til Opplysningskontoret for frukt og grønt (OFG)
- Øke bevilgningene til forskning og rådgivning

Tollbeskyttelse

Myndighetene må oppfordres til å bruke handlingsrommet også for denne næringa. Særlig gjelder dette for Tapioka, den er tollbelagt inn i EU, men ikke inn til Norge. Dette skaper store utfordringer for stivelsesproduksjonen fra potet i Norge.

Tilskudd grønnsaks- og potetlager, samt til 100 % produsenteide fellespakkerier

Østfold Bondelag mener at for å bedre kvaliteten for lagringsgrønnsakene og poteter, og dermed utvide den norske sesongen, er det behov for moderne lagre. Fellespakkerier er ofte nødvendig for å kunne imøtekomme markedets behov for stadig nye pakninger. Dette er også et positivt ledd i å få gode produsentmiljøer og ta vare på flere produsenter. Dette vil være med på og opprettholde mangfoldet i grøntmiljøet, samt bidra til rekruttering til nye og interesserte produsenter. Østfold Bondelag foreslår at det innføres et løpende tilskudd til 100 % produsenteide grønnsaks- og potetpakkerier, på lik linje med det som gis til produsenteide fruktpakkerier

Uholdbar plantevernsituasjon

Utviklingen mot ingen eller svært begrenset bekjempelsesmetoder for enkelte skadegjørere i næringen, samt økte kostnader i form av dyrere bekjempingsmidler medfører at norsk produksjon taper i konkurranse med import. Det er viktig å se Norden i sammenheng når det gjelder forskningsresultater og oppfølging av disse. Det er samme klimasone, og forskningsresultater over landegrensene må også kunne anvendes her. Arbeidet med å fremskaffe alternative bekjempingsmetoder (integreert plantevern) må prioriteres ytterligere. Økte forskningsmidler til plantevern må bli prioritert høyt under årets jordbruksforhandlinger.

12. Korn

Målpris

Østfold Bondelag er svært bekymret for utviklingen i kornproduksjonen. Fra 2000 til 2014 gikk kornarealene ned med 10,3 % i Østfold. En del skyldes omlegging til digitale kart, en del er arealer som faller ut av produksjon eller blir bygd ned, men den største delen skyldes at arealene legges om til gras. Det må til et betydelig løft må til for å sikre god agronomi, utvikling og rekruttering i kornnæringa.

Kornprodusentene har i seinere tid opplevd betydelige økte kostnader i form av økt dieselavgift, økt plantevernavgift og økte gjødselpriser. Med en svekket norsk kronekurs er det rimelig å anta at prisene på importerte innsatsfaktorer vil øke. En økning i kornprisene er et nødvendig incitament for å oppnå landbruksmeldingas mål om økt matproduksjon.

Østfold Bondelag mener at det må stimuleres til økt kornmengde og at riktig kornkvalitet bør premieres, enten kornet går til mat eller fôr. Østfold og Akershus Bondelags kornprogram vil stimulere til dette. Vi ser at en økning i målpris vil øke kraftfôrkostnadene, og at prisnedskrivingsordninga i størst mulig grad må kompensere for dette.

- **Målprisen på alt korn må økes med 40 øre per kg, og i størst mulig grad benytte prisnedskrivning**
- **Arealtilskuddet bør økes tilsvarende kostnadsøkninga, med kr 3 til kr 130 per dekar i sone 1**
- **Det må innføres et tilskudd på areal til små skifter med korn (driftsulempetilskudd) i alle AK-soner for å sikre økt kornproduksjon**
- **Det må innføres et "Jordfond" av modell av Skogfondet, der det kan avsettes midler til framtidige investeringer i jordveien, som kalking, grøfting, større vedlikehold av hydrotekniske anlegg og nydyrking**
- **Utrede en differensiering av prisnedskrivningstilskuddet mellom kraftfôrkrevende og grovfôrbaserte produksjoner**

Proteinvekster

Økt innenlands produksjon av protein er ønskelig og nødvendig. Belg- og oljevekster er dessuten positivt som vekstskiftekultur i kornproduksjon. Det er også viktig som bidrag for å redusere problematikken rundt fusarium, mykotoksiner og andre soppsykdommer.

- **Prisen på oljefrø og erter må derfor økes med 50 øre per kg**

Genmodifiserte varer

Genmodifiserte varer er i dag ikke tillatt i Norge, men på verdensbasis er dette mer og mer utbredt. Det blir stadig vanskeligere å få tak i GMO-frie råvarer til fôrproduksjon. En økning av norskdyrkede proteinvekster vil være med på å sikre tilgangen til GMO-frie råvarer.

Beredskapslager

I lys av det økende matbehovet verden står overfor er det viktig at også Norge har en buffer av korn i beredskap, både til mat og til fôr.

- **Nytt punkt: Potten til beredskapslager for såkorn må økes til 25 % av et normalårssalg av såkorn, dvs. en økning på 5 %. Høstkorn må inkluderes i ordninga**
- **kan gjerne være på gårdsnivå, for å sikre verdiskaping hos bonden, og man bør stimulere til investering i tørke- og lageranlegg for korn.**
- **Beredskapslager for matkorn er et samfunnsansvar, som må dekkes i sin helhet av Staten utenom jordbruksoppgjøret.**

Skal vi nå de langsiktige målene om økt selvforsyningen på korn og proteinvekster må produsenten stimuleres ved høyere betaling for kvalitet og kvantitet. Virkemidlene må styrkes til kvalitetsbetaling, og øre per kg vare.

Østfold Bondelag mener at en bedring av økonomien i kornproduksjon, også vil bidra til et løft på agronomien. Det må videre stilles krav om FoU arbeid som er praktisk rettet med et klart mål om å oppfylle landbruksmeldingas mål. Vi etterlyser et høyere tempo for å få forskningsresultater omsatt i praktisk bruk.

Det er viktig å øke grøftetilskuddet til 2 000 kr per dekar. Det må også gis tilskudd til arealer som ikke tidligere er grøfta, samt til nydyrkingsområder.

13. Erstatningsordninger

Avlingsskadeerstatning

Beiteskader må også inn under ordningen. Dersom en produsent opplever avlingstap og skader i avlingen pga beiteskade av for eksempel hjortevilt, villsvin eller gås utløser dette ikke lenger noen mulighet for erstatning. Østfold Bondelag mener at produsenter som har gjort nødvendige og eventuelt pålagte tiltak for å stenge skadegjørere ute, men som likevel opplever skade, må komme inn under ordningen.

Østfold Bondelag krever at det blir en gjennomgang av regelverket for avlingsskade. Dette gjelder særlig heving av taket og kvalitetsforringelse. Det er av avgjørende betydning at ordninga henger med i strukturrasjonaliseringen som er skjedd i grøntnæringa, og blir et reelt sikkerhetsnett for næringa. Ordninga for avlingsskader må i større grad hensynta reduksjon av det økonomiske tapet som avlingssvikten gir. Dette innebærer også kvalitetstap grunnet avlingsskaden.

Østfold Bondelag mener egenandelen kan opprettholdes, men at maksimalbeløpet pr. vekstgruppe må heves. Det bør være en grense for minsteutbetaling av erstatning på for eksempel 20 000 kr.

14. Skatt / avgift / avskrivninger / fond

”Jordfond” for investerings-, klima- og miljøtiltak – etter mal fra skogfond

Enkeltpersonforetak har ikke samme mulighet som aksjeselskap til å bygge opp egenkapital til fremtidige investeringer. Denne ulempen for enkeltpersonforetak må endres. Investeringsbehovet for tiltak i landbruket vil de neste årene være betydelig. Østfold Bondelag vil **innføre et ”Jordfond” av modell av Skogfondet, der det kan avsettes midler til framtidige investeringer i jordveien, som kalking, grøfting, større vedlikehold av hydrotekniske anlegg og nydyrking.**

Avtalepartene må se på om ordninga kan suppleres med en fondsordning med skattefordel, slik at den enkelte bedre kan utjevne inntekter over år, og med det minske risikoen for økonomiske katastrofeår. I ordninga må det tas høyde for at produsenter i en oppstartingsfase har liten evne til å foreta fondsavsetninger. Ellers blir de svært sårbare uten en ordning som tar ned risikoen.

Vår dato
13.03.2015

Vår referanse
14/01233-1

Skatt

Eiendomsskatt: Østfold Bondelag vil gi fritak for eiendomsskatt på driftsbygninger også i det som tidligere ble kalt tilleggsnæring, som nå omtales som bygdenæringer i landbruket. God mulighet til å ivareta de røde låvene.

Fjerning av formueskatt på arbeidende kapital

Avgifter

Fjerne dokumentavgift på næringsdelen ved generasjonsskifte. Dette er en kostnad som kan bli betydelig, og særlig ramme unge bønder som vil inn i næringa. Østfold Bondelag er spesielt bekymra for dokumentavgiftens størrelse hvis priskontrollen i konsesjonsloven faller bort.

Nedsatt arbeidsgiveravgift. Dette vil være en effektiv måte å få opp lønnsomheten på, spesielt i arbeidskrevende kulturer som i grøntsektoren.

Plantevernavgiften må tilbakeføres til næringa (se grønt).

Bønder må kostnadsfritt få levert inn plantevernmidler, i form av rester eller utgatte preparater, til destruksjon.

15. Annet

Birøkt

Østfold Bondelag mener næringsmessig birøkt bør prioriteres høyere. Bikuber til pollinering vil være avgjørende for å sikre kvalitetsproduksjon særlig innenfor frukt, bær og proteinvekster.

Østfold Bondelag krever:

- **Tollvernet på honning må om mulig økes**
- **Øke satsen på produksjonstilskuddet fra kr 400 til kr 500 per kube**
- **Gi økologiske produsenter et ekstra produksjonstilskudd på kr 150 per kube**
- **Fjerne taket på 250 kuber**
- **Beholde erstatningsordninga for tap av bifolk**

Hjort

Oppdrett av hjort er en næring i vekst. Denne produksjonen har vist seg levedyktig og kan bli et viktig bidrag ved siden av de tradisjonelle husdyrproduksjonene med hensyn til å holde beiter i hevd og pleie kulturlandskapet, i tillegg til produksjon av kjøtt.

Produksjonen kan sammenlignes med sauehold og stiller de samme krav til tilsyn, fóring, fórproduksjon og maskinpark. Det kreves ikke fjøs til dyrene, men i tillegg til et kostbart gjerde må man ha fangsthus og slakteri. Ikke minst må produsenten selv ta alle arbeidsoppgaver og kostnader knyttet til slakting, salg og distribusjon.

Østfold Bondelag ønsker å innføre et husdyrtilskudd til dyr over ett år på kr 600 per dyr, slik som også har vært foreslått de siste årene av jordbrukets forhandlingsutvalg.

Forskning og veiledning

Østfold Bondelag mener det må prioriteres bedre økonomiske rammer for ”jordnær forskning” innen plante- og husdyrproduksjon. Vi støtter satsinga på FOU som signaliseres i landbruksmeldinga. Landbrukets mulighet for å tilby samfunnet gode klima- og energiløsninger må synliggjøres. Det er viktig at de tiltakene som settes inn for å redusere klimagassutslippene er effektive, og påfører landbruket så lite kostnader som mulig. Derfor må det settes av mer midler til forskning for å redusere klimabelastningen fra landbruket.

Østfold Bondelag mener at det må prioriteres økte rammer for forskning på:

- **sortsutvikling, særlig i korn og på grønt**
- **utfordringene med mykotoksiner**
- **kostnadseffektive løsninger på biogass**
- **utprøving av plantevernmidler, særlig småkulturer**

Rådgiving

Østfold Bondelag mener en fortsatt styrking av veiledningstjenestene i landbruket er avgjørende for å sikre kvalitetsproduksjon. Bonden har stort behov for uhildet rådgiving innenfor investeringer i maskiner og tekniske utstyr, og den kunnskapsproduksjonen som ligger i feltforsøk.

Rekruttering

Ei næring med gode inntektsmuligheter er sentralt for å sikre rekruttering til næringa. Videre er gode utdanningsmuligheter og velferdsordninger avgjørende for at yngre vil inn i næringa. Østfold Bondelag mener at særlig tidligpensjonsordninga og avløsning til ferie og fritid er sentrale ordninger, som det er viktig å styrke i årets jordbruksoppgjør.

Vår dato
13.03.2015

Vår referanse
14/01233-1

Utdanning

Landbruksnæringa har stort fokus på utdanning. Østfold Bondelag ønsker at det må bli mer attraktivt å velge en utdanning og jobb innenfor landbruket. Får man flere unge til å velge grønne utdanninger, vil dette føre til vekst og utvikling i næringa. Dette er også en rekrutteringsfaktor inn i landbruket. Derfor bør fokuset på grønn utdanning være stort for å synliggjøre viktigheten av disse utdanningene. Mer kompetanse kan bidra til økt lønnsomhet, derfor er en kompetanseheving i norsk landbruk svært viktig for utviklinga. **Det må innføres et kompetansekrav i landbruket.**

Kadaverhenteordninga

Østfold Bondelag krever at kadaverordninga skal omfatte alle dyreslag. I dag er ikke fjørfe en del av ordninga.

Vi ønsker forhandlingsutvalget i Norges Bondelag lykke til med årets jordbruksforhandlinger.

Med vennlig hilsen

Martha Mjølnerød
Elektronisk godkjent, uten underskrift

Mina Mjærum Johansen